

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра банківської справи

Допустити до захисту

Завідувач кафедри _____
(підпис)

_____ (прізвище та ініціали)
“ ____ ” _____ 20 ____ року

Дипломна робота

на здобуття
освітньо-кваліфікаційного рівня магістр

з теми: «Управління кредитними ризиками банку»

Виконав: студент КЕФ 6 курсу,
групи 63
спеціальності 7.03050802
«Банківська справа»
Сполітак Є.Г.
Керівник: к.е.н., ст. викладач
Гаркуша Ю.О.
Рецензент: Рейдерман І.Л.

ОДЕСА 2018

АНОТАЦІЯ

Предметом дослідження є теоретико-методичні основи управління кредитним ризиком комерційного банку.

Об'єктом дослідження є процес управління кредитним ризиком комерційного банку.

Метою дослідження є поглиблення теоретичних та практичних знань з управління кредитними ризиками у банках для подальшого застосування їх під час виконання конкретних практичних завдань; ідентифікація ключових проблем та розробка рекомендацій щодо його удосконалення.

Завданнями роботи є: визначити сутність кредитного ризику та його роль в процесі кредитування; проаналізувати методи управління та визначити чинники впливу на рівень кредитного ризику; провести аналіз процесу формування кредитного ризику в Україні, та провести оцінку кредитного ризику на прикладі окремого банку ПАТ АБ «Південний»; дослідити процес управління кредитним ризиком в ПАТ АБ «Південний» на прикладі ТОВ «Позичальник»; запропонувати шляхи удосконалення механізму управління кредитним ризиком в Україні.

За результатами дослідження сформульовані відповідні висновки та запропоновані пропозиції щодо удосконалення управління кредитним ризиком банків, використання яких на практиці дасть можливість мінімізувати кредитний ризик, підвищити якість кредитного портфеля, створити передумови для стабільності на банківському ринку України.

Одержані результати можуть бути використані у практичній діяльності Національного банку України та ПАТ АБ «Південний».

Рік виконання дипломної роботи 2017-2018

Рік захисту роботи 2018

Ключові слова: кредитний ризик, платоспроможність, індивідуальний ризик, юридичні особи, логарифмічна модель, ймовірність дефолту.

Дипломна робота містить 105 сторінок, 14 таблиць, 16 рисунків, список літератури з 60 найменувань, 6 додатків.

ANOTATION

The subject of research is theoretical and methodological foundations of credit risk management of commercial banks.

The object of research is process of credit risk management of commercial banks.

The aim of the study is to deepen theoretical and practical knowledge of credit risk management in banks for future use during the implementation of specific practical problems; identification of key issues and development of recommendations for its improvement.

Objectives of the work are: to define the essence of credit risk and Yoro role in the lending process; to review management practices and to determine the factors influencing the level of credit risk; to analyze the process of formation of credit risk in Ukraine, and to assess the credit risk on the example of separate Bank PJSC JSB "Pivdennyi"; - to explore the process of credit risk management in PJSC JSB "Pivdennyi" for example, LTD. "Borrower"; to suggest ways of improving the mechanism of credit risk management in Ukraine.

According to the results of the research are formulated the relevant conclusions and proposed suggestions for improving the credit risk management of banks, the use of which in practice will allow to minimize credit risk, improve loan portfolio quality, to create the preconditions for stability in the banking market of Ukraine.

The obtained results can be used in the practical activities of the National Bank of Ukraine and PJSC "JSB Pivdennyi".

Year of implementation of the thesis 2017-2018

Year protection work 2018

Key words: credit risk, solvency, individual risk, legal persons , log-log model, the probability of default.

Thesis contains 105 pages, 14 tables, 16 figures, references, 60 titles, 6 apps.

ЗМІСТ

ВСТУП	Стр. 5
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМИ РИЗИКАМИ БАНКУ	7
1.1. Сутність кредитного ризику в процесі банківського кредитування	7
1.2. Методи управління кредитним ризиком та чинники, що впливають на рівень кредитного ризику	17
Висновки до першого розділу	27
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА КРЕДИТНОГО РИЗИКУ БАНКУВ УКРАЇНИ	29
2.1. Аналіз процесу формування кредитного ризику в банківській системі України	29
2.2. Оцінка кредитного ризику банку на прикладі ПАТ АБ «Південний»	39
2.3. Управління кредитним ризиком у ПАТ АБ «Південний»	49
Висновки до другого розділу	58
РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМ РИЗИКОМ БАНКУ	60
3.1. Оптимізація кредитної діяльності банку з метою мінімізації кредитного ризику	60
3.2. Шляхи удосконалення процесу управління кредитним ризиком банків України	68
Висновки до третього розділу	85
ВИСНОВКИ	89
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.	92
ДОДАТКИ	98

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Так як основою ефективного функціонування та сталого розвитку економіки будь-якої країни є її стабільна та надійна банківська система, то головним завданням банківської системи полягає в підтримці економічного зростання шляхом підкріплення економіки кредитними ресурсами, переміщення грошових ресурсів до тих секторів, в яких відчувається їх нестача. Проте функціонування банківської системи країни залежить від стабільності банківських інститутів, котрі в умовах останніх соціально-економічних потрясінь опинилися в ненайкращому становищі. Нестабільність та непередбачуваність економічних процесів, реформувannya банківської системи, погіршення становища позичальників, призвели до підвищення ризикованості банківської діяльності та накопичення в портфелях банків значної долі проблемних кредитів, під які банки змушені формувати значні резерви та вести збиткову діяльність.

У зв'язку з цим актуального значення набуває вирішення проблеми мінімізації ризиків кредитної діяльності комерційних банків. Банки повинні управляти кредитним ризиком таким чином, щоб отримувати максимально можливий прибуток, одночасно намагаючись максимально знизити ризик, безпосередньо пов'язаний з механізмом надання і погашення банківських кредитів.

Отже, постає необхідність подальшого дослідження та удосконалення методів і моделей управління кредитним ризиком, направлених на створення власних, вітчизняних підходів щодо забезпечення довгострокової надійності як комерційних банків України, так і банківської системи країни в цілому.

Метою дослідження є поглиблення теоретичних та практичних знань з управління кредитними ризиками у банках для подальшого застосування їх під час виконання конкретних практичних завдань; ідентифікація ключових проблем та розробка рекомендацій щодо його удосконалення.

Відповідно до мети дослідження були сформовані наступні завдання :

- поглибити та узагальнити теоретико-методологічні засади з дослідження кредитних ризиків та способів його мінімізації;
- проаналізувати поточний стан та якість кредитної діяльності банків України та оцінити процес управління кредитним ризиком на прикладі ПАТ АБ «Південний».
- провести кластеризацію банків України в залежності від рівня кредитного ризику.
- проаналізувати методологію оцінки кредитного ризику на прикладі ТОВ «Позичальник».
- проведення кореляційно-регресійного аналізу макро та мікроекономічних факторів впливу на кредитний ризик.
- вивчити світовий досвід мінімізації кредитного ризику в комерційних банках та розробити власні рекомендації.

Об'єктом дослідження є процес управління кредитним ризиком комерційного банку.

Предметом дослідження є теоретико-методичні основи управління кредитним ризиком комерційного банку.

Методи дослідження. Теоретико-методологічну основу дипломної роботи становить сучасна економічна теорія ризиків, синтез класичних теорій і новітніх поглядів на місце та роль кредитних ризиків у діяльності комерційних банків. При виконанні досліджень залежно від конкретних цілей і завдань використовувались аналітично-графічна формалізація кредитної діяльності комерційних банків, порівняльний аналіз динаміки показників, кореляційно-регресійний аналіз для визначення факторів впливу на рівень кредитного ризику. Використано метод кластерного аналізу для розподілу банків по групах в залежності від якості кредитного портфеля; абстрагування і узагальнення дозволили відокремити найбільш значущі аспекти даної роботи.

Інформаційна база становлять нормативно-законодавчі акти України й інших країн, які регулюють діяльність банків, інструкції та положення НБУ, наукові публікації вітчизняних і закордонних учених, матеріали наукових

конференцій, дані звітності банківських установ, офіційних статистичних збірників.

Наукова новизна одержаних результатів. У дослідженні на основі аналізу різних науковців уточнено визначення поняття «кредитний ризик» та узагальнено чинники впливу на рівень кредитного ризику; проведено оцінку якості кредитної діяльності банківської системи та простеження тенденції на прикладі окремого банку. Набуло подальшого розвитку: методичний підхід щодо оцінки кредитоспроможності позичальника; визначено фактори найбільшого впливу на рівень кредитного ризику; досліджено методи мінімізації кредитного ризику в іноземних країнах та проведено оцінку можливості застосування зарубіжного досвіду в Україні.

Практична цінність одержаних результатів. У ході дослідження процесу управління кредитним ризиком в банках України автором зроблені відповідні висновки та запропоновані методи та шляхи зменшення кредитного ризику в банківській системі України, впровадження на практиці котрих забезпечить зменшення проблемних кредитів в кредитному портфелі банків та забезпечить якісну оцінку позичальників в майбутньому.

Особистий внесок здобувача. Магістерська дипломна робота є самостійно виконаним дослідженням. Результати наукового дослідження отримані автором особисто і знайшли відображення в опублікованих працях.

Апробація результатів дослідження. Основні теоретичні та методологічні положення магістерської роботи доповідалися, обговорювалися та були схвалені на IV Всеукраїнській науково-практичній конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Наукове забезпечення розвитку національної економіки: досягнення теорії проблеми практики» (м. Полтава, 2017 р.).

Публікації. Основні положення магістерської роботи опубліковано у статті на тему «Удосконалення процесу оцінки кредитного ризику в Україні» (Випуск №13 електронного фахового видання «Інфраструктура ринку» 2017 р.)

ВИСНОВКИ

Розвиток економіки та усіх її підгалузей є визначальним етапом у побудові стабільної незалежної держави, тому провідна роль у вирішенні значних проблем належить саме кредитним відносинам та банкам. В той же час однією з проблем здійсненні реформування та становлення фінансово-кредитного механізму, а отже і розвитку банківської системи в цілому, є досить висока ризикованість кредитних операцій.

Детальний розгляд кредитного ризику в системі банківських ризиків показав, що кредитні ризики займають домінуюче місце в ієрархічній системі банківських ризиків і є невід'ємною складовою сукупного банківського ризику. Узагальнюючи підходи вчених, визначено, що кредитний ризик – це ймовірність часткового або повного невиконання, оговорених між позичальником і банком та закріплених кредитним договором, зобов'язань, що спричиняє недоотримання банком очікуваних доходів або отримання збитків від проведення кредитної операції.

Дослідження показало що виникнення кредитного ризику залежить від дії зовнішніх факторів, які пов'язані з діяльністю позичальника, із забезпеченням, з поручителем, гарантом, страховиком, економічні, політичні, форс-мажорні, законодавчо-регулюючі та внутрішніх факторів, які пов'язані зі стратегічними напрямками кредитної політики, з кваліфікацією працівників, з наявністю контролю та внутрішньої нормативної бази регулювання кредитних ризиків.

Тому головне завдання в раціональному управлінні кредитними ризиками полягає в пошуку реальних шляхів їх мінімізації й одержанні достатніх доходів для збереження засобів вкладників і підтримки життєдіяльності банківської установи. Банківські втрати через недооцінку впливу кредитних ризиків на результати банківської діяльності не обмежуються неповерненням кредитів та плати за користування ними. Вони можуть мати значно масштабніший прояв.

Аналіз кредитного ринку України показав, що в останні роки відбувається зростання обсягів кредитного портфеля, що об'єктивно спричиняє зростання рівня кредитного ризику. На сьогоднішній день рівень кредитного ризику банківського сектору є надзвичайно високим та негативно впливає на стабільність функціонування усієї банківської системи.

Проведений ретроспективний аналіз сучасного стану кредитної активності банків України дозволив виділити такі негативні аспекти, що зумовлюють необхідність посилення контролю за кредитними ризиками та пошуку шляхів їх мінімізації: погіршення якості кредитних портфелів банківських установ, що виявляється у зростанні частки простроченої та негативно класифікованої заборгованості; значні обсяги виданих банками кредитів деноміновані в іноземній валюті, що при знеціненні національної грошової одиниці призводить до посилення боргового навантаження на позичальників та зростання рівня кредитного ризику; підвищення кредитного ризику в банківському секторі України за операціями з пов'язаними з банком особами.

Результати кількісної оцінки рівня кредитних ризиків вітчизняних комерційних банків та їх негативний вплив на стабільність функціонування банківського сектору (погіршення фінансового результату банків у зв'язку з виникненням витрат, що пов'язані з неповерненням суми основного боргу та процентів за розміщеними ресурсами, замороженням коштів у неприбуткових активах, а також з необхідністю формування резервів у значних обсягах; погіршення стану ліквідності банків; зниження якості активів) доводять необхідність мінімізації та контролю кредитних ризиків не лише на мікро-, але й на макrorівні.

Проведений аналіз факторів впливу на рівень кредитного ризику окремого банку показав, що на сьогоднішній день в Україні на рівень кредитного ризику в найбільше впливають макроекономічні фактори, а саме зменшення кредитної активності банків на фоні росту проблемної заборгованості в кредитному портфелі, рівень інфляції, рівень безробіття, як

основний показник здорового функціонування економіки.

Досвід застосування механізмів управління кредитним ризиком та методів аналізу процесу банківського кредитування розглянуто в дипломній роботі на прикладі ПАТ АБ «Південний». Що показало, вивчення кредитоспроможності клієнта - один з найважливіших методів, що застосовується банком, для зниження кредитного ризику і успішної реалізації кредитної політики, оскільки дозволяє уникнути необґрунтованого ризику ще на етапі розгляду заявки на надання кредиту. Проте діюча методика оцінки платоспроможності не є еталоном та потребує значних допрацювань.

За результатами аналізу сучасного стану щодо використання вітчизняними банками інструментів мінімізації кредитного ризику виявлено такі основні недоліки: недостатня ефективність методів мінімізації кредитного ризику, що дозволяють знизити імовірність його реалізації (зокрема, попереджати та мінімізувати ризики шахрайства на етапі прийняття рішення в процесі кредитування), обмежене застосування комерційними банками методів мінімізації кредитного ризику, що полягають у його передачі іншій стороні (зокрема, застосування похідних фінансових інструментів, страхування кредитних ризиків); недосконалість вітчизняного законодавства щодо врегулювання проблемної заборгованості (в частині зменшення обсягу кредитів, деномінованих в іноземній валюті, захисту прав кредиторів).

Додаткові складності у визначенні кредитного ризику виникають у зв'язку з існуванням таких чинників, які виміряти й оцінити у цифрах неможливо. Це стосується, перш за все, морального обличчя і репутації позичальника. Отже, отримати єдину, синтетичну, формалізовану оцінку кредитного ризику позичальника найпростішим шляхом узагальнення цифрових та нецифрових даних неможливо. Підхід до оцінки кредитного ризику потенційних клієнтів має бути системним і комплексним, враховувати їх загальну характеристику, результати аналізу фінансового стану та ефективність заходів (проектів), що кредитуються. Саме від даного процесу значно залежить якість

майбутніх активних операцій та доля проблемних кредитів в кредитному портфелі банку.

Крім досвіду з управління кредитним ризиком ПАТ АБ «Південний», в роботі проаналізовано досвід деяких країн з ринковою економікою. Зарубіжні банки для оцінки кредитного ризику застосовують спеціальні методики кредитного рейтингу, що становлять сукупність оцінних параметрів кредитоспроможності позичальника. Для них характерна комплексність і порівнянність усієї палітри факторів кредитного ризику. За кордоном поширені загалом такі методи управління ризиком, як продаж кредитів, сек'юритизація, скоринг та кредитних бюро. Проте не всі вони мають місце практичного застосування в Україні.

Це дозволило зробити наступні висновки та практичні рекомендації, що найбільш масштабним та діючим шляхом мінімізації кредитного ризику на рівні банківської системи буде створення на рівні держави фінансово-інформаційного центру. Він сприятиме зменшенню асиметрії інформації, посиленню конкуренції між банками (а отже підвищенню якості банківських послуг) з метою кредитування надійних позичальників, а також надасть можливість запропонувати кредитні послуги новим клієнтам. Це допоможе комерційним банкам прийняти відповідні рішення щодо надання кредитів та зменшить імовірність виникнення кредитного ризику.

Отже, реформування банківської системи повинне допомогти у вирішенні проблем, проте не потрібно забувати про умови в яких функціонує банківська система ,як складова економіки країни. Проте на нашу думку, не лише реформування банківської системи повинне стати ключовим моментом в вирішенні проблем, не менш важливим є умови в яких функціонує банківська система ,як складова економіки країни. На нашу думку необхідно забезпечити на державному рівні економічну стабільність та виваженість. Дослідження першого пункту, третього розділу підтвердили це, найбільший вплив на рівень кредитного ризику мають макроекономічні фактори. Тому створення сприятливих макроекономічних умови для ефективного функціонування

підприємств – основа якості кредитного портфелю. Саме вирішення макроекономічних негараздів в країн повинне стати основою покращення рівня життя, відновлення реального сектору, поліпшення якості обслуговування кредитів та збільшення кількості надійних клієнтів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Булатова А. С. Економіка [Текст] : навч. посіб. / А. С. Булатова. — [Б. м. : б. в.], 2010. — 483 с
2. Про банки і банківську діяльність : Закон України № 2121-III від 07.12.2000 р. //Законодавчі і нормативні акти з банківської діяльності [Електронний ресурс]. — Режимдоступу : <http://www.rada.gov.ua>.
3. Методичні вказівки з інспектування банків «Система оцінки ризиків» [Електронний ресурс]: методичні вказівки, схвалені постановою Правління Національного банку України від 15.03.2004 № 104. — Режим доступу: <https://bank.gov.ua>.
4. Вовк В.Я. Кредитування і контроль : навч. Посіб. / В.Я. Вовк, О.В. Хмеленко. — К.: Знання, 2008.- 463 с.
5. Кравчук В.В. Базельські угоди: новий етап розвитку міжнародної системи оці- нки ризиків // Фінанси України. — 2014. — № 6. — С. 121-128.
6. Постанова Правління Національного банку України від 30 червня 2016 року № 351 «Про затвердження Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями» [Електронний ресурс]. — Режим доступу https://bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=8804895
7. Финансы и кредит [Текст] : учеб. пособие / Ж. Голодова — М. : ИНФРА-М, 2009. — 448 с.
8. Фінансовий ринок [Текст] : підручник / В. Шелудько. — К. : Знання, 2008. — 535 с.
9. Теорія кредиту [Текст] : навч. посібник / Н. Версаль, Т. Дорошенко — К. : Києво-Могилянська академія, 2007. — 483 с.
10. Енциклопедія банківської справи України [Текст] : енциклопедія / редкол. : В. Стельмах [голова] та ін. — К. : Ін Юре, 2001. — 680 с.

11. Greuning, H, Brajovic Bratanovic, S. Analyzing Banking Risk [Text] / H. Greuning, S. Brajovic Bratanovic. – (3rd ed.). – Washington, D.C : EEI Communications, 2009. – 442 p.
12. Ковалев А. Кредитный риск-менеджмент [Текст] : монографія / А. Ковалев. – К. : Сузір'я, 2007. – 406 с.
13. Лисиченко Г. Природний, техногенний та екологічний ризики: аналіз, оцінка, управління [Текст] : монографія / Г. Лисиченко, Ю. Забулонов, Г. Хміль. – К. : Наукова думка, 2008. – 537 с.
14. Банківські операції [Текст] : навч. посіб. / Т. Косова, О. Циганов. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 372 с.
15. Загородній А. Ринок фінансових послуг: Термінологічний словник . [Текст] : словник / А. Загородній, Г. Вознюк. – Л : Бескид Біт, 2008. – 544 с.
16. Банківське право України [Текст] : підручник / О.А. Костюченко. – 3-тє вид. – К. Вид-во А.С.К., 2003. – 928 с.
17. Банковское дело. Управление и технологии [Текст] : учебник / ред. А. Тавасиев. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Юнити-Дана, 2005. – 671 с.
18. Статистична база даних «Eurostat» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home/>.
19. Заруцька О. Управління ризиками – провідний чинник фінансової стійкості вітчизняних банків [Текст] / О. Заруцька // Фінанси України. – 2006. – № 3. – С. 94-105.
20. Система кількісної оцінки ризиків [Електронний ресурс] / Методичні вказівки з інспектування банків схвалені Постановою Правління НБУ від 15.03.2004 №104. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.
21. Вітлінський, В. В. Кредитний ризик комерційного банку [Текст] : навч. посіб. / В. В. Вітлінський, О. В. Пернарівський, Я. С. Наконечний, Г. І. Великоіваненко. – К. : Т-во “Знання”, КОО, 2000. – 251 с.
22. Роль банків у забезпеченні сталого розвитку реального сектору економіки України: монографія / За ред. В.В. Коваленко. – Одеса, ОНЕУ, 2016. – 244с.

23. Лобанов А. А. Енциклопедія фінансового ризик-менеджменту / А. А. Лобанов, А. В. Чугунов. – К. : Знання, 2013. – 786 с.
24. Сирчин О.Л. Сучасні особливості визначення рівня кредитного ризику юридичних осіб // Вісник соціально-економічних досліджень: зб. наук. праць; за ред.: М. І. Зверькова (голов. ред.) та ін. (ISSN 2313-4569). –Одеса: Одеський національний економічний університет. – 2017. – № 1 (62).– С. 187–194.
25. Банковское дело. Управление и технологии [Текст] : учебник / ред. А. Тавасиев. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Юнити-Дана, 2005. – 671 с.
26. Слобода, Л. Я. Класифікація та характеристика чинників кредитних ризиків банківських установ [Текст] / Л. Я. Слобода // Регіональна економіка. – 2005. – № 2. – С. 185-194.
27. Дубова, С. Е. Анализ рискообразующих факторов в системе управления рисками [Текст] / С. Е. Дубова // Финансы и кредит. – 2006. – № 7. – С. 38-46.
28. Жоваников, В. Н. Менеджмент кредитных рисков: теоретические аспекты и практические решения [Текст] / В. Н. Жоваников // Финансы и кредит. – 2003. – № 10. – С. 2-16.
29. Ковальов, О. П. Методологія управління кредитними ризиками [Текст] / О. П. Ковальов // Формування ринкових відносин в Україні. – 2006. – № 3. – С. 31-36.
30. Міщенко, В. І. Банківські операції [Текст] : підручник / В. І. Міщенко, Н. Г. Слав'янська [та ін.] ; за ред. В. І. Міщенка, Н. Г. Слав'янської. – К. : Знання, 2006. – 727 с.
31. Волошин, И. В. Оценка банковских рисков: новые подходы [Текст] / И. В. Волошин. – К. : Ника-Центр, Эльга, 2004. – 216 с.
32. Квасова, Т. А. Кредитный риск и оценка кредитоспособности заемщика – предприятия малого бизнеса [Текст] / Т. А. Квасова // Банковские услуги. – 2006. – № 7. – С. 20-26.

33. Энциклопедия финансового риск-менеджмента [Текст]. – изд. 2-е, перераб. и доп. – М. : Альпина Бизнес Букс, 2006. – 878 с.
34. Банківська система України: реалії та перспективи / К.А. Ягупова // Культура народів Причорномор'я. — 2014. — № 267. — С. 71-74. — Бібліогр.: 7 назв. — укр.
35. Основні показники діяльності банків України [Електронний ресурс] / Національний банк України. – Режим доступу : http://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=36807.
36. Звіт про фінансову стійкість [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=40819104>.
37. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності пов'язаних із банком осіб» від 02.03.2015 № 218-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/218-19/paran64#n64>
38. Закон України —Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000 № 2121-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>
39. Офіційний сайт Акціонерного Банку «Південний» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://bank.com.ua>.
40. https://www.standardandpoors.com/en_US/web/guest/home.
41. Berger, A.N., and L.J. Mester, 1997, inside the black box: What explains differences in the efficiencies of financial institutions? Journal of Banking and Finance 21, 895-947.
42. Głogowski A. (2008) Macroeconomic determinants of Polish banks' loan losses – results of a panel data study. National Bank of Poland working paper No. 53. November 2008.
43. Anna Pestova, Mikhail Mamonov Macroeconomic and bank-specific determinants of credit risk evidence from Russia // Working paper No 13/10E/ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.eerc.ru/paper?page=2> /.
44. Офіційний сайт міністерства фінансів України [Електронний

ресурс]. – Режим доступу : <https://www.minfin.gov.ua/>

45. Basel II(2015), “International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards”, A Revised Framework, available at: <http://www.bis.org/publ/bcbs54.htm> (Accessed 21 October 2015).

46. Дзюблюк О. Механізм забезпечення якості кредитного портфеля й управління кредитним ризиком банку в період кризових явищ в економіці / Олександр Дзюблюк // Журнал європейської економіки. – 2010. – № 1. – С. 108-124.

47. Гайдаржийська О.М. Напрями удосконалення управління кредитним ризиком / О.М. Гайдаржийська, О.Г. Чернікова // Проблеми підвищення ефективності інфраструктури. – 2014. - № 38. – С. 47-50.

48. Стешенко О.Д. Управління кредитним ризиком комерційного банку / О.Д. Стешенко, А.П. Нікітенко // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2013. - №42. – С. 327-330.

49. Прийдун Л. Оцінка зарубіжного досвіду мінімізації рівня проблемної заборгованості у кредитних операціях банків / Л. Прийдун // Науковий вісник: Українська наука: минуле, сучасне, майбутнє. – 2011. – № 16. – С. 201–209.

50. Морозова Г. С. Сутність та методи управління кредитним ризиком банку / Г. С. Морозова // Вісник Харківського національного аграрного університету ім. В. В. Докучаєва. Сер. : Економічні науки. - 2014. - № 7. - С. 343-353

51. Квасницька Р. С. Управління кредитними ризиками в банківській системі / Р. С. Квасницька, Н. В. Кунда // Вісник Хмельницького національного університету. – 2011. - № 6, Т. 2. – С. 245-249.

52. Бобиль В. Сучасний ризик–менеджмент у банківській діяльності: теоретичний аспект / В. Бобиль // Вісник Національного банку України. – 2008. – №11 . – С. 28–32.

53. Бугель Ю. Основні методологічні шляхи вдосконалення сучасних методів оцінки кредитоспроможності позичальника / Ю. Бугель // Банківська справа. – 2007. –№4. – С. 54-59.

54. Гарбар Ж.В. Управління кредитним ризиком комерційного банку / Ж.В. Гарбар, Л.В. Стафійчук // Вісник КНТЕУ. – 2009. - №1. - С.34-39.

55. Демчик І. Управління кредитним ризиком / І. Демчик // Банківський менеджмент. – 2008. – №8. – С. 5.

56. Денис О.Б. Проблеми та перспективи діяльності кредитних бюро в Україні // Вісник ОНУ імені І.І. Мечникова. – 2016. – Т. 21. Вип. 7 (49). – С.134-137.

57. Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг [Електронний ресурс]. -Режим доступу: <https://nfp.gov.ua/>

58. Кірхнер Р. Вдосконалення системи функціонування бюро кредитних ... Р. Кірхнер, Р. Джуччі, В. Кравчук. - Берлін-Київ. - Травень 2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.beratergruppe-ukraine.de/download/Beraterpapiere/2012/PP_04_2012_ukr.pdf

59. 142. Філіпенко А.С. Світова економіка : підручник / [А.С. Філіпенко, В.С. Будкін, О.І. Рогач та ін.]. – К.: Либідь, 2007. – 640 с.

60. Антисипативное управление сложными экономическими системами: модели, методы, инструменты : монография / Р. А. Руденский ; [научн. ред проф. Ю. Г. Лысенко]. – Донецк: Юго-Восток, 2009. – 257 с. – (Сер. : Жиснеспособные системы в экономике = Життєздатні системи в економіці).